

SOČA

»Vse za omiko, svobodo in napredek!« Dr. K. Lavrid

Uredništvo

se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v Gorici v I. nadstr. Z urednikom je mogoče govoriti vsaki dan od 8. do 12. dopoldne ter od 2. do 5. popoldne; ob nedeljah in praznikih od 9. do 12. dop. Upravištvu se nahaja v Gosposki ulici št. 11.

Naročnino in oglase je plačati loco Gorice. Dopolni naj se pošiljajo le uredništvu.

Naročnina, reklamacije in druge reči, katere ne spadajo v delokrog uredništva, naj se pošiljajo le upravištvu.

„PRIMOREC“

izhaja neodvisno od »Soče« vsak petek in stane vsako leto 3 K 20 h ali gl. 1.60.

»Soča« in »Primorec« se prodajata v Gorici v tobakarni Schwarz v Šolski ulici in Jellersitz v Ninski ulici; — v Trstu v tobakarni Lavrenčič na trgu della Caserma in Pipan v ulici Ponte della Fabbrica.

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici.

»Gor. Tiskarna« A. Gabršček (odgov. Iv. Meljavec) tiska in zal.

Ob zatonu l. 1902.

Z današnjo številko je končano l. 1902. in dopolnjen XXXII. (32.) tečaj v življenju našega lista. — S prihodnjo številko nastopimo že novo leto 1903. in stopimo v XXXIII. tečaj. Nastopamo ga pogumno in s prepričanjem, da nas čaka sicer resno delo, katero bomo mogli uspešno vršiti s pomočjo zvestih somišljenikov, naročnikov, podpornikov.

Kako mislimo delovati tudi za naprej, smo na kratko naglašali zadnjič, t. j. dosledno pojdemo po jasno začetni poti v prekrasnem programu narodno-napredne stranke. Mi smo v dno duše prepričani, da z magajo naša strem-ljenja, naše ideje, naši nazori. Ne pričakujemo pa polne zmage ne v enem letu, niti ne v enem desetletju, ali zmagajo gotovo. Nobena velika ideja ni zmagala brez noč! Za velike zgodovinske preobrate so se postavljali temelji več desetletij in celo več vekov! Za združeno Italijo so delovali nad 100 let, in vendar so jo dosegli. Koliko žrtev je padalo za njo tekom jednega celega stoletja? — In naš boj za duševno osvobodbo naroda iz težkih spon nazadnjaštva, teme, klerikalnega jarma, za svobodni razvoj po lestvici res kulturnega napredka — je težavnejši od vseh primer preteklih časov. Strašilo s hudičem in peklo ob povsem neumestnih prilikah, edino v dosego neomejene nadvlade nad glavo, srcem in imetjem vseh ljudstev, je pač še tako zaježeno v krvi in mesu ogromne večine, da je težaven prost polet človeškega duha v višave duševne samostalnosti, ki se otresa vseh bau-bauov, s katerimi hoče peščica ljudij vladati nad našo voljo in debeliti se od našega dela. In za tako osvobodbo bo treba še desetletja vstrajnega dela in neupogljivega poguma vseh resničnih domoljubov! In mi imamo poguma dovolj, da v tem smislu orjemo

ledino med našim narodom! Mi vemo, da tolikega ogromnega dela ne dokončamo, ali postavljamo testo za kruh, kateri bodo jedli v veselejših razmerah naši potomci. — Za nami bodo delovali v istem smislu drugi, in tem pripravljamo mi pripravna tla.

Kdor je enakih nazorov — in biti bi moral vsak razumnik, tudi vsak priprost človek, ki misli s svojo glavo, — naj se nas oklene in pod okriljem čestitega javnega glasila koraka pogumno v naših zmagovitih četah vedno bliže vzvišenemu smotru: osvobodbi naroda izpod jarma hierarhije, birkracije, plutokracije, voditi ga po lestvi vsestranskega svobodnega razvoja do duševne in gnotne neodvisnosti. Vera v gotovo boljšo bodočnost vseh slovanskih plemen pa nam vlivaj vsem skupaj vstrajnost in pogum tudi v najtežjih dneh, ki bi še utegnili kdaj doleteti že toliko skušan narod naš. Pogumno in vstrajno delo zmagaj!

Kar se tiče izhajanja »Soče«, imamo namenjeno za prihodnje leto — prilogo redno vsaki številki; odpade le tedaj, ako vsled praznikov ali preobilnega slučajnega dela v tiskarni je ne bo mogoče izgotoviti. — Prinašali bomo po dva podlistka. Najprej poleg »Križarjev« še »Bilježke mladega potnika« v Rim, Egipt, Jeruzalem, pozneje pa sloveči francoski roman »Trije mušketirji«.

Cena ostane stara: K 13.20 ali gl. 6.60 za celo leto. — Opozarjamo gg. naročnike, da dobé do 15. januarja kot brezplačno prilogo krasni »Ročni Kažipot« za l. 1903., torej knjigo, ki je za vsakega razumnika velike važnosti. Takega novoletnega daru ne daje noben slovanski list v Avstriji.

Ob zatonu leta 1902. zahvaljujemo vse dosedanje sodelavce, naročnike, podpornike, proseči jih, naj nam ostanejo zvesti tudi v prihodnje, in nadejajoči se, da bodo vsi naši prijatelji širili »Sočo« in »Primorca« med znanci.

Vsakdo naj si prizadeva, pridobiti novih naročnikov in s tem — sobojevnikov. V taki nadi kličemo vsem:

Srečno in veselo

ново leto 1903.

Uredništvo.

Upravištvo.

Vodovod za Gorico.

E pur si muove?

II.

— O. — Inž. Bresadola je, da si ne tujec Gorici, optimist v presoji gorških razmer. Lasciate ogni speranza — smelo se mu je zaklicati, ko je prevzel načelstvo mestnega slavinčnega urada, tega pravčatega lucus a non lucendo. (O tem ob priliki kaj več!) Bojimo se brez ozira na narodnost in brez ozira na vprašanje, čigavo je nad nami vsemi razpeto azurno nebo (str. 43 al. 4), edino le v inženirski gorški mestu, da v mestnem zboru gorškem danes ni zadostno število mož, ki bi znali oceniti važnost vprašanja in se odločiti za energičen korak k običnemu mestnemu napredku.

Veselilo nas bode in rade volje to trditve prekličemo, ako nas bližnja prihodnost podučí, da smo storili večini gospodov v mestnem zboru z njo krivico!

V stvari sami je g. inženir Bresadola jako odločen in priznati se mora, da napravi s svojo temperamentno odločnostjo na nas lajke najboljše avtoritativni vtis.

Koliko se je ugalobalo svoječasno, ali bi ne bilo najbolje, napeljati vodo iz kronberskih studencev po celem mestu v vodnjake kot pitno vodo, za ceste, kopeli in kuhinje pa napeljati poseben vodovod s črepano Sočino vodo! Koliko se je sklepalo o poskusih s filtrovano vodo iz Soče! Koliko različnih drugih projektov z raznimi studenci!

Inženir Bresadola je zadel v črno; njegovo avtoritativno izraženo (sicer tudi že od drugih povdarjeno) načelo se glasi kratko: kolikor vode zamoremo dobiti iz kronberskih studencev za ceneni gravitacijski vodovod, toliko je porabimo, kar je nedostaje, načrtujemo si jo s sesalko in s pritiskom od

drugod, kjer jo dobimo v potrebni kvantiteti in kvaliteti, torej po njegovem iz Mrzleka ali pa iz tal.

Istinito v naših razmerah edino praktična rešitev! Ako se namreč računí količino pomnoženih kronberskih studencev s 500—2500 m³, srednjo letno količino teh studencev s 1500 m³, se sme sklepati, da vodovodni upravi gorškega mesta izdaten del leta sploh ne bode treba črepati drage vode iz nižjih virov ali le v neznatni meri in za posebne namene (južno in novo državno železnico, industrijalna in obrtna podjetja itd.)

Uporaba kronberskih samo ob sebi pritekaajočih studencev v novem vodovodnem omrežju pomeni torej izdatno ekonomično prihranitev v vsakoletnih izdatkih za mestni vodovod. In ako pisatelj imenuje kronbersko vodo drago (po preteklosti) ter pride do zaključka, da jo treba že radi te »dragocenosti« pritegniti v novi načrt, mu zamoremo pritrditi le v zaključku, da se naj ta voda vsekakor pritegne, dočim se v premisi ne ujemamo, kajti kronberska voda je očitno najcenejša voda, katero si more gorško mesto za nov vodovod pridobiti.

Inženir Bresadola pa se nam vidi z druge strani prevelik pesimist.

To pred vsem glede dopolnitve kronberske vode z Mrzlekom. Mrzlek je pisatelju premalo zanesljiv, ker so ga nekateri našli nekaj dni v letu (Comelli do 8 dni) kalnega in motnega.

Ne bojmo se tega in ne plašimo sami sebe in druge ob vsej potrebni strokovnjaki previdnosti še bolj nego je treba. Saj Mrzlek je postal v mestu že itak neko strašilo prebivalstva in vse se — v strahu pred troški in dokladami — drži pol na jok pol na smeh, ako sliši le ime Mrzlek. Mrzlek je boljši nego njegov glas med Goričani. Ne le, da daje na dan 24.000—40.000 m³ pitne vode z izvanredno ugodno temperaturo 9° in v najboljši kakovosti, tudi drugih pomislekov ne bode pri tem studencu najti! V najmanjši meri ne more biti dvomljivo, da se posamezni izvirki dajo zbrati brez posebnih težkoč in stroškov v glavnem vodnjaku; zbiranje izvirkov je elementarno delo vodovodnih zgradb, ki se ne

Križarji.

Zgodovinski roman v štirih delih.

Poljski spisal H. Sienkiewicz. — Posl. Podravski.

(Dalje.)

Toda Danveld je ob enem tudi vedel, kdo je bil njen oče, ker ime Jurand je vzbujalo grozne spomine v njegovi glavi, radi tega se je njegova strast porodila iz divje mržnje.

Ali de Lorche ga jame sedaj izpraševati o njej. »Imenovali ste, gospod, to krasno dekle zlodjevo hčer. Čemu ste jo tako imenovali?«

Danveld mu jame na to praviti zgodovino o Zlotoriji, kako je bil pri stavbi gradu srečno vjet knez z dvorom, kako je pri tem dogodku poginila Danušina mati, za katero se od tega časa maščuje Jurand na grozen način na vseh križarskih vitezih.

In sovraštvo je sršalo pri tem pripovedovanju iz Križarjevih oči, za kar je tudi imel svoj poseben vzrok. Nekeč je bil že sam srečal pred dvema letoma Juranda, toda takrat mu je pri samem pogledu na tega »divjaka iz Spihova« zlezlo srce tako nečimno v hlače, da je zapustil dva svoja rojaka, plen in ljudi ter kakor znorel zbežal v Ščitno, kjer je zbolel od strahu. Ko pa je ozdravil, ga je pozval križarski veliki maršal pred viteško sodnijo, katera ga je proglasila za nedolžnega, ko je prisegel Danveld na svojo čast in na križ, da ga je odnesel splašen konj z bo-

jišča, vendar pa mu je zaprl pot k višjim dostojanstvom v redu. Križar je zvito zatajil vse to pred gospodom de Lorche, namesto tega pa je izpovedal toliko pritožeb o Jurandovi okrutnosti in o drznosti vsega poljskega národa, da za vse te pritožbe skoro ni bilo dovolj prostora v Lotrinčanovi glavi.

»Mi pa smo« reče čez trenutek, »sedaj med Mazurji, ne pa med Poljaki.«

»To je sicer posebna kneževina, sicer pa jeden narod,« odvrne starosta, »toda vsi goje mržnjo do našega reda. Bog daj, da iztrebi nemški meč vse to pleme.«

»Prav imate, gospod, kajti to, da si je ta knez, ki je videti poštenjak, drznil na vaši zemlji postaviti tak grad, je predrznost, o kakoršni še med pagani nisem slišal.«

»Grad je postavil proti nam, toda Zlotorija leži v njegovi, ne pa v naši deželi.«

»Torej, hvala Bogu, da vam je dal nad njim zmago. Kako se je končal ta boj?«

»Takrat ni bilo boja.«

»Ali vaša zmaga pod Zlotorijo?«

»Bog nam je prav s tem pomagal, da je bil ondi knez brez vojakov, le z dvorniki in ženskami.«

Gospod de Lorche pogleda osuplo Križarja. »Kako? Vi ste torej v mirnem času napadli ženske in kneza, ki je stavil na svoji lastni zemlji grad?«

»Za slavo križarskega reda in krščanstva ni to nič krivičnega.«

»In oni grozni vitez išče samo zadoščenja za svojo mlado soprogo, katero ste mu v mirnem času ubili?«

»Kdor dvigne zoper Križarje svojo roko, on je sin teme.«

Gospod de Lorche se zamisli, toda že ni imel več časa odgovoriti Danveldu, kajti dospeli so na široko zasneženo planjavo, na kateri je knez stopil s konja in za njim je takisto storil ves dvor.

IV.

Izkušeni gozdarji so jeli pod vodstvom vrhovnega logarja razstavljati lovce v dolgo vrsto na robu planine takó, da so bili oni skriti, med tem ko so sami imeli dovolj prostora za streljanje iz lokov pred seboj.

Obe krajši strani planjave sta bili zagrajeni z mrežami, za katerimi so stali poganjači, ki so morali goniti divjo zverino proti lovcem, ali moriti jo s kopjem, ako se je zapletla v mrežo. Neizmerno število Kurpijcev je bilo pa po gozdu razstavljenih v ta namen, da so gonili vsakoršno živo stvar iz lesne goščave na planoto. Za strelci so se zopet razpele mreže v to svrhu, da se je vanje zapletla zverina, ki bi bila prodrla njih vrste ter bila ondi pobita.

Knez je stal na sredi te vrste lovcov. Poglavitni logar Mrakota iz Mocarjeva mu je izbral to mesto, vedé, da pojde tu skozi največ zverine, ki prodere iz hoste.

Knez je držal v roki lok, tesno poleg njega je bilo naslonjeno na drevo težko kopje in nekoliko dalje za njim sta stala dva branitelja s sekirami na ramah, oba velika človeka, podobna drevju v gozdu. Tudi ta dva sta imela v rokah napete loke, da sta jih v slučaju potrebe podala knezu.

more ponesrečiti. Pač se nam pa vidi projektovani vodnjak v merah 10×3 premajhen, ako naj ne bode v resnici le — drag poskus! Drugi pomislek je kalnost vode.

Kdaj se je ta kalnost opazovala? Pri letošnjih poskusih v poletju, ko se je galerija kopala? Potem se je delo lahko takoj ustavilo! Ako so bili pa tekoče leto izvrtki v galeriji vedno čisti, potem se da sklepati, da je semetirja opazovana kalnost vode popolnoma lokalnega pomena, ki izgine enkrat za vselej, čim bode odstranjena zveza s Sočo-vodo in pravilno zajeti izvrtki v napravljene vodnjaku. — Ako bi pa nastajala motnost vode proti vsemu pričakovanju vendar le vsled pretoka izvrtkov prek ilnatih plastij v nepreračunljivi daljavi, potem je skoraj gotovo, da se to v očigled redkosti slučajev more zgoditi le v času krajevnih nallivov ali ob visokem vodnem stanju, torej tudi ob zadostnem vodnem stanju kronberskih studencev, in konečno, da se tak nedostatek vsekakor da odstraniti z eventualnim tehnično urejenim začasnim filtriranjem ravno tako, kakor bi se morala filtrirati voda iz Soče celó dan za dnevom.

Mrzlek nam pa mora ostati pred očmi kot najboljši pripomoček iz raznih daljnih vzrokov:

Pred vsem je blizina vodne moči naše Soče. Inž. Bresadola se sicer ne dotika nikjer vprašanja, če ne bi kazalo že sedaj z ozirom na bližajočo se bohinjsko železnico, na porabo elektrike, na industrijalna in obrtna podjetja itd. vporabiti vodno moč Soče-vode. Mi smo pa vendar uverjeni, da prej ali slej tudi ob skromnih goriskih razmerah pride do take uporabe Soče, in vodna sila se dá takrat vporabiti tudi za črpanje vode, kar z nati izdatno prihranitev letnih režijnih stroškov. — Za tako izkoriščanje vodne sile Soče-vode je že vsled svoje lege edino Mrzlek primeren.

Mrzlek ima dalje približno isto višino kakor Soča. Črpanje vode iz Mrzleka do vodovodnega rezervoarja (bodisi že s pomočjo para ali vodne sile Soče) bi bilo torej omejeno na razliko med zrcalom Soče (manj 8 m) in višino rezervoarja — torej približno na 80 m. — Sedaj pa vzemimo eventualiteto s talno vodo, s katero račun inženier Bresadola skoraj več kot nam ljubo in prijetno.

Vkljub poskusom strokovnjaka inženierja Smrekarja je vprašanje količine še popolnoma nerešeno. Treba bi bilo novih dolgotrajnih in dragih poskusov — pred vsem torej nove zamude in novih stroškov. — In bati se je skoraj, da ima ozki kotel goriske doline v bližini mesta premalo obsega za zadostno močno in dosežno talno vodo!

Recimo pa, da jo ima; ali našla in zajela bi se gotovo le v dolini proti jugozahodu goriskega mesta. Ako bi se pa tam zajela talna voda, potem bi se moralo gorisko mesto skoraj gotovo za nedogleden

čas odreči ekonomični dobroti, črepati si vodo z vodno silo reke Soče in vrh tega bi se moralo talno vodo vsaj za 30—40 m višje črepati kakor vodo iz Mrzleka.

To pa znači z ozirom na dnevno porabo približno 4000 m³ naravnost občutljivo gospodarsko izgubo.

Trdimo torej, da je iskanje in vporaba talne vode v malem goriskem kotlu v dopolnitev goriskega vodovoda odsvetovati in bi bilo tudi za neverjetni slučaj, da bi se mrzleski studenci tudi po zajetju in ločitvi od Soče zares sem ter tja v posameznih dneh v letu kalili, neprimerno ekonomičnejše, vodnjake s tehničnimi filtracijskimi napravami tako prirediti, da se tak nedostatek odpravi ali naj se na neškodljivo najmanjšo mero zniža. Izvajanja inženierja Bresadola nam tudi ne ugajajo glede rentabilite novega občinskega podjetja.

To ne le z ozirom na očitane draginje kronberskim studencem, ki tega očitaja ne zaslužijo, (zaslužila bi ga k večjemu dosedanja nepraktična mestna vodovodna uprava), temveč sploh radi dispozicije, dane v brošuri glede pokritja vodovodnih stroškov. — Vodovodna glavica naj znaša 1.100.000, pa se naj doseže v očigled nič manj kot 25 javnim vodnjakom z vodarino, katero bodo po stari goriski navadi plačevali privatni odjemalci vode po merilu števec računeno približno 30 vin. za m³.

Ni treba biti prorok, da mora tako zasnovana uprava dovesti do občutljivega vodovodnega deficita. Prvič bode trajalo leta in leta, predno se voda od vseh ali le od večine gospodarjev v hiše vpelje in — vodovodni upravi plača, drugič pa leži precej krivice v tem, da najleni in brezbrizni gospodarji dobe drago vodo iz javnih vodnjakov zastonj, dočim jo naj tisti, ki so se potrudili in stroške za napeljavo v hiše imeli, po 30 vin. za m³ plačujejo!

Uverjeni smo, da za tako „nagradu“ ne bode pridobiti leta in leta večine gospodarjev zlasti s slabejšimi strankami v starih hišah! Jedino priporočljivo je torej, opustiti staro gorisko pot in **vpeljati splošno vodarino na stanarino** (Dunaj, Gradec, Ljubljana itd.), in vodo po vodomerih (števecih) oddajati le v posamezne namene (železnica, podjetja) ali ob očitivni potratu vode v posameznih mestnih delih ali hišah nad postavljenim kontingentom.

Naj sledé v podučljivo primeru najvažnejši podatki ljubljanskega vodovoda. Ljubljanski vodovod dobiva talno vodo iz obširnega savskega kotla, katero črepajo iz Kleč ob Savi v rezervoar na znanem Rožniku (ljubljskem Rafutu). Vodovodna glavica znaša 1.250.000 kron. Dolžina cevi

s strogo izvedeno cirkulacijo šteje 41.000 m. Javnih vodnjakov ima le 14. — Število prebivalcev ima 38.000 (Gorica le 24.000, torej nad 1/3 manj.)

Poraba vode na dan znaša: a) ob vročem poletnem času maksimalna poraba 4000 m³; b) v normalnih casih 2900 m³; c) povprečna poraba na leto in dan 3.300 m³.

Kontingent vode je proračunjen: a) za stanovanja do 500 K stanarine s 300 l. na dan; b) od 500—1000 K s 450 lit. na dan; c) nad 1000 K s 600 lit. na dan; tamnožina vode (normale) je plačana v 5% vodovodni dokladi na stanarino; morebitno višjo porabo toje potratu mora plačati hišni gospodar po 24 vin. za m³, kakor to naznanja števec, katerega ima mestni urad pravico povsod postaviti.

Vodovodna uprava ljubljanska je uzorna, poraba redna (80—100 l. na glavo), ceste redno skropljene in brez prahu, tako da služi ljubljansko mesto dosti večjim mestom lahko v vzgled. **Občinski čisti dohodek iz vodovodnih naprav pa znaša približno 25000 K na leto.**

Moral: Mi se ne bojimo potrebne vodovodne glavice 1.100.000 K za Gorico, ker bode to izvrstna investicija; priporočamo pa, da se s to glavico, kedar bode investovana, pametno gospodarji; po označenem goriskem maršupu mora nastati krivica, nered in upravni deficit. Konečno: Tehnični načrti za goriski vodovod neizvoljenim najbrž ne bodo v vpogled in ne vemo, kdo jih pregleda in tehnično prekritikuje pred morebitno odobritvijo po mestnem zboru goriskem in pred oddajo dela. — Opozorjamopa udeležene kroge mestnega zbora goriskega z najboljšo intencijo, da se poleg njim znanih italijanskih del ozirajona bližnji deželokranjsko, na deželo brezštevilnih novih in malih vodovodov, kjer je pri vodovodnem uradu ljubljanskega mesta, ki ima skoraj ene in iste razmere kakor Gorica, in pri deželnem stavbinskem uradu nagromadeno toliko tehnično in administrativno podutnega (tudi po ministerijalnih ukrepih indoločili dopolnjenega) gradiva in toliko znanja tam nastavljenih mož, da ne bode težko zajeti tam marsikaj dobrega in koristnega za vodovod goriski. —

Vodovod goriski je in ostane kardinalno vprašanje za sanitarne in udobnostne razmere goriskega mesta; kdor je poskusil dobroto vodovoda po drugih krajih, ve to najbolje oceniti!

Vprašanje naj se torej pred vsem prouči in načrti pregledajo s strokovnjaške strani; ako se bode pri tem oziralo nekoliko na nemški izrek: Warum in die Ferne schweifen,

das Gute liegt so nah — bode to stvari gotovo le v korist!

Ce smo tudi toliko nezaupni, da nam na poročilo inženierja Bresadola po ušesih zveni tista „die Botschaft hör ich wohl, doch fehlt mir der Glaube“, smo z druge strani toliko absolutni prijatelji napredka naših razmer, da smo dali tej naši odkriti želji duska in mesta.

Torej, gospoda iz mestnega zbora, sedaj je na Vas beseda, da čujemo!

Učiteljski shod.

(Iz učiteljskih krogov.)

Nase učiteljstvo je čvrsto organizovano v svojih stanovskih društvih. Vsa dežela je preprežena z njimi in zopet se vsa družijo v deželno društvo, katero druži slovensko in italijansko učiteljstvo v celotno stanovsko organizacijo. Neumorni predsednik dežel. učit. društva g. Bajt, nadučitelj v Ajdovščini, je znal združiti okrog sebe vse čile, delavne ter agilne kolege in kolegije obeh narodnostij, da nastopajo vzajemno v boju za svoje svete pravice. Vse deželno učiteljstvo se je pridružilo tem stanovskim prvoboriteljicam in prvoboriteljem v navdušenem prepričanju, da jih le složna in čvrsta organizacija dovede do boljšega gmotnega stanja. Zelo veličasten pojav te učiteljske solidarnosti in zavednosti je bilo zborovanje dne 21. t. m. v lukajšnji gledališni dvorani. V četrtek dne 18. t. m. ni še nikdo nič vedel o tem shodu. Isto noč so se odposlale na vse strani skromna vabila z dnevnim redom in iz vse dežele so prihiteli učitelji v Gorico, da povedo svojim deželnim poslancem iz oči v oči svoje opravilne težnje, preko katerih ne bodo smeli prestopiti ti naši skrbni deželni očetje in gospodarji v sedanjem zasedanju deželnega zbora.

Okoli 400 članov učiteljskega stanu se je zbralo v gledališni dvorani k stanovskemu boju za obstanek. Učiteljstvo torej dobro ve, da ne zmaga vsak, kdor se bojuje, a je v svoji zavednosti prepričano, da se mora bojevati vsakdo, kdor hoče zmagati. Zato je pustilo doma ono krotkost pohlevne ovce, na katero so že od nekdaj gromadili vsi gospodujoči deželni in državni sloji le delo, delo in delo ter jo vklepali po izgotovljenem opraviilu v spone vednega tlačanstva k bornim praznim jaslím. Učiteljstvo je nastopilo pri tem zborovanju odločno a taktčno, prav parlamentarno, da sijajno in zahtevalo to, kar mu tiče že po človeškem naravnem pravu. In tako je prav!

K zborovanju se je vabilo vse p. n. gg. dež. poslance, vse gg. c. kr. nadzornike ter s posebno deputacijo preblag. g. grofa H. Attemsa in g. c. kr. namestnika nj. E. grof Goessa. Vabilu so se odzvali le p. n. gg. poslanci Berbuč, Tuma, Luzzatto in Hol-

(Dalje v prilogi.)

Kneginja in Danuša nista stopili s konj, ker tega knez z ozirom na njuno varnost nikdar ni dovolil, kajti zoper divje bivoie in zubre se je bilo dokaj lože briniti na konju nego peš.

Gospod de Lorsche, dasi ga je bil knez povabil, naj ostane na njegovi desni strani, je vendar prosil, da bi smel na obranbo gospej ostati na konju, na kar se je vstavil ne daleč od kneginje, držé v rokah viteško kopje, kateremu so se Mazurji, kot neprilicnemu orožju za tak lov, potihoma smejali. Zbišek pa je svoje kopje takoj zapičil v sneg, obesil si lok preko ramen in, stojé pri Danušinem konju, jej neprestano nekaj šepetal na ušesa, časih objemal njene noge, poljuboval njena kolena, ker svoje ljubezni ni več skrival pred ljudmi. Pomiril se je še le takrat, ko mu je zaповedal Mrakota iz Mocarjeva, kateri si je drznil v puščavi strahovati celo samega kneza, naj molči.

V tem hipu se daleč, daleč v kurpijski globeli oglašé rogovi, katerim se takoj odzovejo s poljane lovske trombe, na kar nastane popolna tišina. Samo tu pa tam je zavreščala sova na vrhu smreke, časih so nalik vranom zakrokali poganjači. Lovci so se pozorno ozirali po prazni beli planjavi, na kateri je veter otresal z mrzlim ivjem pokrito grmičje in vsak lovec je čakal nestrpljivo, katera žival se prva pojavi na snegu. Pričakovali so obilni plen, kajti v gozdu je bilo dokaj divjih bikov, bivolov in mrjascev. Kurpijci so izlirali iz brloga tudi nekoliko medvedov, ki so godrnjaje zapustili goščavc, sluté, da bodo morali v kratkem v kruti boj, ne za svoje bivališče, marveč za svoje življenje.

Lovci so morali vendarle dolgo čakati, ker so ljudje, ki so tirali zverino k mrežam, bili zavzeli ogromni del hoste ter šli tako daleč, da lovčem ni doletavalo več na ušosa niti lajanje psov, katere so

precej, ko se je oglašila tromba, spustili z motvozov. Jeden teh psov, ki je bil spuščen prezgodaj, se je prikazal na planoti ter vso predirjal, držé nos tesno pri zemlji. In znovič je bilo tiho in prazno, samo gonjači so neprestano krokali ter dajali s tem znamenje, da se delo kmalu prične. V kratkem času so se prikazali na robu gozda volkovi, ki so kot najbolj tankočutne živali prvi ovohali lov. Bilo jih je nekoliko. Ko so pa dospeli iz gozda ter zapazili množico ljudi, so se vrnili znovič v gozd, hoté si poiskati ondi drugi izhod. Na to so prikukale iz hoste mrjase, ki so drvili nalik dolgi verigi po zasneženi poljani ter bili iz daljave povsem podobni domačim prašičem, kateri na klic gospodinje, maháje z ušesi, drvé k hiši. Vendar nakrat so obstali, poslušali, vohali ter se končno zakadili proti mrežam, toda ko so ovohali gonjače, so se znovič vrnili, zatulili in se zakadili proti lovčem, a to s čimdalje večjo opreznostjo. Končno pa so zazvenele tetive na lokih in zažvižgale pušice in prva kri je polila belo, sneženo poljano.

Takoj se je jelo razlegati cviljenje in mrjasei so se razprašili, kakor bi udarila strela med nje. Nekateri so drvili slepo pred se, drugi so se zakadili k mrežam, zopet drugi so dirjali po poljani, ne vedé, kam naj se skrijejo, mešáje se med drugo zverino, katere se je čimdalje več pojavilo na poljani. Že so se začeli razločno glasovi rogov, lajanje psov in oddaljen krik ljudi, ki so že prihajali čimdalje bliže iz hoste. Gozdna zverina, gnana od vseh strani od gonjačev, je v kratkem napolnila vso poljano. Ničesar podobnega ni bilo moči videti ne le v krajinah za mejo, marveč niti v drugih poljskih zemljah, v katerih ni bilo več takih puščav kakor v Mazoviji.

Križarji, dasi so prebivali na Litvi, kjer se je časih pripetilo, da so med vojake pridrvili zubri ter

ondi napravili zmešnjava, se niso malo čudili velikemu številu divjačine, zlasti pa se je temu čudil gospod de Lorsche. Stojé pri kneginji in pri dvornicah kakor čaplja na straži, se ni mogel z nobeno razgovarjati, in že se je jel dolgočasiti, ker ga je že jelo zebsti pod železnim oklepom, ob enem pa si je tudi mislil, da se je lov izjalovil. Kar nakrat zagleda pred seboj celo jato lahkonojih srn, velikih jelenov in losov, ki so plaho gledali, kam naj pobegnejo. Kneginja, v kateri je pri pogledu na to vskipela očetova, Kiejstutova kri, je spuščala pušico za pušico med ono pestro množico ter vsakokrat zakričala od veselja, kadar je ranjen jelen poskočil kvišku, zabrlizgal in končno težko padel na tla ter kopal s svojimi tankimi nogami po snegu. Tudi druge dvornice so marljivo streljale z loki, ker se jih je bila polastila lovska strast.

Le jedini Zbišek ni mislil na lov, kajti oprši lakte ob Danušina kolena, glavo pa ob dlan, jej je zrl v oči, in ona, sramežljivo se smehljaje, mu je skušala zapreti oči, kakor bi tega pogleda ne mogla prenesti.

Vso pozornost gospoda de Lorsche je obrnil nase velik na vratu in na hrbtu že siv medved, ki je nakrat v bližini loveav prihlačal iz gozda. Knez je pogнал vanj pušico ter takoj stekel s kopjem proti njemu, in ko se je žival, grozno mrmráje, postavila na zadnje noge, jo je pred očmi vsega dvora prebodel, in sicer tako urno, da nobeden izmed njegovih braniteljev ni vtegnil priskočiti na pomoč s sekiro. Takrat si je mladi Lotrinčan domislil, da bi se marsikateri gospod, na čijih dvorih je že bival kot gost, ne predrznil iti na tako zabavo in da s takimi knezi in s takimi ljudmi vtegne imeti križarski red nekoč še težaven posel. Videl pa je še več takih slučajev, ko so lovci posamezno naskočili še močnejše in besnejše zveri nego so se lovile v Spodnji Lotringiji in v

zer ter gg. c. k. nadzornika Finžgar in Zurmanna. Vsi drugi... (1?) niso se še hoteli odzvati najuljudnejšemu vabilu vsega deželnega učiteljskega zbora.

Predsednik Bajt pozdravi vire zborovalke in zborovalce ter izraža nado, da bode ta shod z zlatimi črkami zapisan v zgodovino goriskega učiteljskega zbora. Podpredsednikom za slovenske debate je bil imenovan g. Ign. Križman, nadučitelj v Dornbergu, in za italijanske pa g. Falconer, nadučitelj v Gradiscu ob Soči, zapisnikarjem gg. Franzot, učitelj v Gorici, in A. Kutin v Št. Mavru.

Predsednikovo poročilo je bilo izborna in podprto s tehtnimi neovrgljivimi dejstvi. Obravnaval je črno zgodovino vseh nedostopnih učiteljskih prošelj v zadnjem desetletju in še posebno povdarjal vsebino zadnjih prošelj, katere je vložilo deželno učiteljsko. S posebnimi slučajji je navedel neovrgljiva fakta, da je deželni zbor tekom zadnjih dveh desetletij zmanjševal mesto zboljševal učiteljske plače. Omenjal je zakone o učiteljskih plačah v drugih avstrijskih deželah in dokazal, da je celo najsiromašnejša pokrajina tužna Istra bolj poskrbela za svoje učiteljsko nego naša materina dežela, iz katere se s krvavečimi srci sele mlajši učitelji, ter grede za boljšim kruhom in ljubljene domovine ali pa k drugim stanovanjem n. pr. k pošti, železnici itd. Z velikim navdušenjem je odobravalo zbrano učiteljsko to krasno poročilo in izražalo svojo hvaležnost temu marljivemu svojemu poročevalcu.

Dobil je besedo g. Nigris, nadučitelj v Moraru. Z nekim finim sarkazmom in cinizmom v daljšem govoru je pojasnjeval učiteljske težke dolžnosti in trpljenje ter krasno ironiziral fraze, s katerimi se navadno kadi učiteljsko, da si se mu istočasno odteguje in odpoveduje celo najprimitivnejše pravice in kako malenkostno nagrado mu podeljuje dežela za vse njegovo požrtvovalno delavnost. Prerešetal je novi načrt zakona ter zahteval nekaterih prememb z ozirom na petletne in razne druge podrobnosti. Frenetično ploskanje je sledilo tem prepričevalnim izvajanjem spretnega govornika.

Temu je sledil g. Kosovel, nadučitelj v Sezani; povdarjal je, kako hitrimi koraki napreduje ves svet, kako se zboljšuje gmotno stanje vsem uradnikom, vsem stanovom, da tudi učiteljem v ostalih avstrijskih pokrajinah; jedino gorisko učiteljsko životari že desetletje v najobupnejšem gmotnem stanju. Omenil je § 55. državnega šolskega zakona, ki jamči učiteljsko dostojne in primerne plače za njegovo plodonosno delovanje, katero mora pripoznati vsak razsoden in pravicoljuben človek, le goriski deželni zbor ne, ki ni še do danes dovolj primerno poskrbel za učiteljski stan, kateri je eminentne važnosti za razcvit in napredek vsake dežele, vsake države. Viharano ploskanje je pričelo, da je g. govornik govoril iz srca trpečega učiteljskega.

Nastopila je s svojim poročilom gospa Kersnik-Rotova, učiteljica v Pevmi. Navdušeno in prepričevalno se je potegovala za popolno zjednačenje učiteljic z njihovimi kolegi. Jednake dolžnosti, jednako delo, jednake pravice in jednake plače, je bila vsebina vsega govora te navdušene prvoboriteljice iz vrst naših učiteljic. Spretna poročevalka je s svojo fino dovornostjo izzvala najodkritosrčnejše soglasje svojih možkih tovarišev, ki so tudi zahtevali, da se mora odstraniti plačo po odstotkih ter uvrstiti vse učiteljice in učitelje v jednoten status. Burno odobravanje je dokazalo navzočim gg. poslancem solidarnost in vzajemnost možkih tovarišev z učiteljicami, katere se vedno bore z roko v roki s svojimi tovariši za svoje interese.

Voditeljica mestne goriske šole, gospica Eliza Favetti, je povdarjala izvajanja gospe Kersnik-ove, zahtevala z izbornimi besedami enakost z možnimi kolegi in z argumenti podpirala svoje trditve ozirom na vpokojevanje učiteljic, ki tudi vplačujejo doneske v penzijske zaloge, da si so jih v prav skromni meri deležne. Prepričevala je govornica gg. deželne poslance in zborovalce, da ima učiteljica pravico do penzije tudi, ako se po večletnem službovanju poroči, kakor je to določil tudi deželni šolski svet na Štajerskem. Vsekako moramo priznati, da je bilo to poročilo dovršeno, kar je dokazovalo glasno odobravanje vseh zborovalcev.

Govoril je na to gosp. deželni poslanec dr. Luzzatto. Pozdravljal je učiteljsko, izražal mu svoje simpatije, ker je v svojem srcu uverjen, da je isto najpotrebnejši stan, ki deluje v blagor in srečo najširših narodov, mas, in obljubil, da zagotovi, da napravi v zboljšanje boljše gmotne stanja deželnega učiteljskega, kolikor bode mogel, ter priznava, da se ni dosedaj od strani deželnega zbora ničesar storilo v prilog šolstva in učiteljskega. Umljivo, da je ta izvajanja sprejelo vse učiteljsko z največjim veseljem in hvaležnostjo v znanje.

Oglasil se je bl. g. deželni poslanec in odbornik, c. kr. profesor in član deželnega šol. sveta, Berbuč. Na dolgo in široko je ta deželni finacier pajašnjeval žalostno finančno stanje goriske dežele in povdarjal, da ni ta načrt tako lahko izvršljiv, kakor bi se mislilo, ker bode težko pokriti denarni primanjkljaj, kateri se napravi s tem novim zakonom v prilog učiteljskega. Jedini vir dohodkov v ta namen bi bila užitnina na pivo itd. Stara pesem, katero g. deželni odbornik vedno prepeva menda jedino v ta neplemenit namen, da se preprečijo učiteljske zahteve, da se še ne uredi žalostno gmotno stanje goriskega učiteljskega. Dvomimo sicer, da goji g. profesor taka čustva in želje do našega učiteljskega, katero je prišlo vsled njegovih izvajanj do tega prepričanja. Upamo, da bode član deželnega šol. sveta glasoval za ta načrt in da se potruji, da pride na dnevni red v

sedanjem zasedanju, ker ve, kako dobra je bila ureditev plač državnih uradnikov in ker ve, da marljiv delavec — kar je brezdvomno tudi naše učiteljsko — rad prejme zboljšanje svojih dohodkov — česar se niso odrekli tudi deželni uradniki in odborniki. Ko je bl. g. govornik spoznal, da ne prija zborovalcem njegovi matematiški problemi, je sklenil svoj govor z zagotovilom, da bode podpiral učiteljske težnje. Vederemo!

Koj na to je pričel g. dr. Tuma, kateri je povdarjal potrebo ureditve učit. plač in trdil, da se morajo najti viri, da se pokrijejo ti izdatki, katere dežela najbolj obrestonosno naloži, kajti prvi pogoj blagostanja v deželi je dobro urejeno šolstvo in dostojno plačano neodvisno učiteljsko. Te besede je učiteljsko pozdravljalo s frenetičnim odobravanjem in pričakuje, da bodo sledila besedam tudi dejanja.

Omeniti moramo še, da je med govorom g. poslanca Berbuča g. dr. Luzzatto konstatoval žalostno dejstvo, da ni pri učiteljskem sborovanju nikakega vladnega zastopnika, in je opravičeno trdil, da mora tudi vlada podpirati učiteljske težnje, ker ona hoče vedno imeti gospodovalno besedo nad učiteljskim. Umljivo, da so bili tudi vsi zborovalci tega mnenja.

K debati se je prijavil tudi g. Alojzij Urhanc, nadučitelj v Mirnu, in povdarjal, da bode moralo učiteljsko po izvajanjih g. poslanca Berbuča tudi v bodočnosti nositi na svojih omagujocih ramenih vso deželno mizerijo. Za vse manj važne zadeve nego je šolstvo in učiteljsko najdejo deželni očetje tisoče in milijone K deželnega denarja. Omenil je plače vseh ostalih deželnih uradnikov, povdarjal milijon K za luksurično deželno norišnico in trdil, da je dolžnost deželnih očetov poskrbeti za vire, da dobi učiteljsko dostojno plačo. „Nevednost je najdražja stvar v deželi!“ Viharano ploskanje je zazorilo tem navdušenim besedam in prepričalo gg. deželne poslance, da je učiteljsko vprašanje dozorelo in da se ga mora urediti v blagor in srečo vse dežele.

V lepem govoru je g. Pizzul, nadučitelj v Krmini, zaključil to nevspešno debato o deželnih financah s pozivom, da naj se mlado učiteljsko seli iz domače dežele in naj se isto posveti drugim uradniškim stanovom, naj gre k pošti, železnici itd., ker povsod dobi boljše kruha nego je učiteljski. Burno odobravanje je pričelo, da je učiteljsko do skrajnosti nezadovoljno s svojim mizernim gmotnim stanjem.

Na to predlaga g. A. Jacobi, učitelj v Gorici, sledečo resolucijo: „Shod učiteljev in učiteljic iz vse dežele v gledališni dvorani v Gorici prosi, da bi slavni deželni zbor blagovolil tem preje sprejeti načrt zakona, katerega je sestavil šol. odsek deželnega zbora; ta zakon naj stopi v veljavo dne 1. januarja 1903., ker že po najprimitivnejšem človeškem, pedagoškem in pravičnem pravu zahteva sedanje žalostno gmotno učiteljsko

stanje regulacije, katere se je uvedla v vseh javnih uradih v zadnjem času“. Soglasno sprejeto z viharim odobravanjem.

Na to zaključil g. predsednik Bajt zborovanje z „živio“ in „evviva“-klici njegovemu Velicanstvu z upanjem, da obrodi današnje učiteljsko delo obilen sad za šolstvo v naši deželi.

Vsled izvajanj g. profesorja in člana deželnega šol. sveta Berbuča se je razšlo zborujoče učiteljsko s klici „Lasciate ogni speranza voi ch'entrate!“ Dal Bog, da bi se varali vsi taki pesimisti, ker bl. gospod profesor gotovo pokaže ob prvi priliki, da ima srce za blagor šolstva, kateremu stoji on na čelu v deželnem šolskem svetu, v katerega napredek tudi sam deluje že lepo število let na goriski c. kr. realki. Z upajočimi očmi zre učiteljsko v njegove roke!

Domače in razne novice.

Gg. naročnike prosimo dodatno k današnjemu uvodnemu članku, da bi gotovo vsi ponovili pravočasno naročnino za leto 1903. Odkar izhaja „Soča“ po več kot enkrat na teden, t. j. od leta 1898., je letos prvič brez primakljaje, oba lista pa sta pokrila že nekoliko deficita prejšnjih let. Da se gmotna stran čim prej uredi in spravijo računi tudi prejšnjih let v red, t. j. da se poravnajo vsi dosedaj primakljaji, kar zagotovi listoma pogoje k daljšemu razvoju v korist naročnikov samih, prosimo, da bi vsakdo plačeval naročnino naprej. Kdor je naš resničen prijatelj, se gotovo odzove našemu priporočilu. Kdor pa kaj dolzuje — in teh je še veliko! — naj vendar že poravnava svojo dolžnost do našega upravnistva. Zanimim naročnikom list seveda ustavimo.

Ker je s „Kažipotom“ za Ljubljano veliko dela, zakasnimo najmanj za deset dni, kar naj blagovolijo gg. naročniki upoštevati.

Danes k „Jelenu“! — „Pevsko in glasbeno društvo“ priredi drevi od 8. zvečer dalje — „Silvestrovo“ v restavracijskih prostorih hotela „pri zlatem Jelenu“ nasproti škofiji. — Svirali bo društveni salonski orkester, vmes petje možkega in mešanega zbora, ženskega zbora z orkestrom, solo-petje itd., vmes pa srečkanje na lepe dobilke.

Lani je bila zabava naravnost veličastna. Ni dvoma, da bo danes tudi. — Torej: na svidanje drevi „pri Jelenu“!

Silvestrov večer. — Do razkola 1. 1899. smo imeli Slovenci v Gorici po jedno samo „Silvestrovo“ v — Čitalnici, torej le za „inteligenco“, ki je imela to srečo, da je bila sprejeta v tisto družbo. Toda vsak „Silvestrov večer“ je bil kaj klavern. Čitalniška dvorana je kazala čudno praznoto. Niti onih miz, ki so bile dovolj široko postavljene po dvorani, ni bilo mogoče dovoljno zasesti, — in vladala je vedno neka tesnoba

nemških gozdih. Tako gibčnih in na moč svojih rok se zanašajočih lovcev, ter takih ran, zadanih s kopjem, ni videl gospod de Lorché še nikjer, torej si je kot izkušen človek pojasnjeval to s tem, da se ti ljudje, živeči od mladih nog v teh gozdih, že od detinstva vkvarjajo z lokom in kopjem, ter znajo oboje sukati bolje nego drugod.

Poljana je bila končno pokrita s trupli različne divjačine, toda lova še ni bilo konec. Njegov najzanimivejši, ob enem tudi najnevarnejši trenutek je imel še le nastopiti, kajti gonjači, katerih krog se je čimdalje bolj ozil, so prignali pred strelece nekoliko zubrov in turrov. Oni so živeli sicer v hosti vsak za sebe, tu pa so bežali tropoma, toda nikakor ne oslepljeni od strahu marveč poprej grozni nego prestrašeni. Niso tudi drvili preveč urno, kakor bi se zavedali svoje okrutne moči in vedeli, da zlomijo vse ovire in odbijejo vse napade. Kar zemlja je donela pod njihovo težo. Bradati biki so šli spredaj na čelu vse trope, držé glave nizko pri tleh. Časih so obstajali kakor bi premišljevali, na katero stran se morajo zakaditi. Iz močnih prs je prihajalo rjojenje podobno podzemeljskemu gromu, in iz nosnic se jim je kačala sopara; zdelo se je, da izpod svoje grive s krvavimi očmi iščejo sovražnika.

Med tem zaženo gonjači nakrat grozen krič, na kateri se je od obeh strani oglasilo na stotine glasov. Zadoneli so rogovi in piščalke, da je do najdaljših globin odmevalo po hosti, in ob enem pridrvé na planjavo kurpijski lovski psi. Psice, ki so jih zagledale, so hipoma postale besne, ker so imele svoje mladiče s seboj. Čreda, ki je korakala doslej skupaj, se je razpršila ter dirjala kakor znorela po planjavi. Jeden velik, sivi bik, dokaj večji nego kak bivol, zdrvi na desno stran proti lovcem, ko pa zagleda nekoliko

korakov pred seboj med drevjem konje, obstane ter začne s svojimi močnimi rogovi parati zemljo, rjové pri tem z groznim glasom, kakor bi se pripravljali na skok in borbo.

Na ta grozen prizor zaženo gonjači še večji krič in med lovci se začujejo presunljivi glasovi: „Kneginja! Kneginja! Rešite kneginjo!“ Zbišek pograbi svoje v sneg zapičeno kopje ter skoči na rob gozda, za njim priteče tudi nekoliko Litvinov, pripravljenih poginiti v borbi za življenje Klejstutove hčerke. Med tem je zažvižgala tetiva v kneginjinih rokah, in pušica, pognana z loka, se zapiči živali v vrat.

„Zadet je!“ zakliče kneginja. „Ne pojde dalje!“ Toda daljše njene besede zaglušijo tako strašno rjojenje, da so se konji jeli povspenjati na zadnje noge. Tur se zakadi na lik viharju naravnost nad kneginjo, toda predno se je kdo nadjal, priteče izmed drevja hrabri gospod de Lorché ter, sklonjen na konju in držé namerjeno kopje v svoji roki, kakor na vitežkem turnirju, napade zverino.

Navzoči lovci so videli, kako se je kopje zapičilo v bikov vrat, kjer pa se je zlomilo slično suhi treski. Ogromna rogata glava je čez trenutek izginila pod trebuhom konja de Lorché, in predno so navzoči mogli zakričati, sta že zletela konj in jezdec, kakor bi ju kdo vrgel na prači, kvišku ter padla v sneg.

Konj se je zavalil na stran ter kopal v smrtni borbi z nogami, zapletaje se v lastna čreva, gospod de Lorché pa je ležal na snegu, podoben železnemu klinu. Med tem je tur nekaj časa omahoval, ali naj plane nad druge konje, toda končno se je zakadil nazaj k prvi žrtvi, natikal nesrečnega konja na rogove in mu razdiral drobno.

Iz gozda so pritekli ljudje na obrambo tujega viteza, toda Zbišek, kateremu je bilo mar zgolj za to,

da ubrani kneginjo in Danušo, je pritekel prvi ter zasadi ostro kopje divji živali pod lopato. Toda njegov sunec je bil tako silen, da se je kopje pri naglem kretanju zverino namah zlomilo, kakor poprej kopje gospoda de Lorché, on sam pa je padel z licem v sneg.

„Po njem je! Po njem!“ zakličejo Mazurji ter mu prihité na pomoč. Toda bik pokrije Zbiška s svojo glavo ter ga pritšne k tlem. Od ene strani, kjer je stal knez, pritečeta ona dva krepka branitelja, toda bila bi prišla prepozno, ako bi ju na srečo ne bil prestrigel Čeh Hlava, katerega je Jagjenka darovala Zbišku. Ta je pridrljal v naglici, dvignil široko sekuro ter vsekala tura v sklonjen zatilnik za rogovi.

Udarec je bil tako grozen, da se je tur nakrat zvalil, kakor bi bil od strele zadet, kajti glava mu je bila skoro za polovico odsekana od trupla. Na nesrečo pa je padlo turovo truplo na Zbiška. Oba branitelja ga sicer urno, kakor bi trenil, oprostila bikove teže, med tem skočita kneginja in Danuša s konja ter pritečeta prestrašeni k ranjenemu mladeniču.

Zbišek bleđ, ves polit s svojo in turovo krvjo, je skušal vstati, toda omahnil je zopet na kolena in, oprši se na roke, zamogel spregovoriti samo jedno besedo.

„Danuška!“

Izpljunil je množico krvi ter padel onemogel na tla. Danuška ga je hotela dvigniti, toda ni mogla, zato je jela klicati na pomoč. Kmalu so obkoljili Zbiška od vseh strani. Drgnili so ga s snegom ter vlivali mu vina v usta. Končno pa zapove logar Mrakota iz Mocarjeva, da naj ga položé na kožuho, da mu vstavijo kri s pomočjo mehke lesne gobe.

in nezadovoljnost med udeležniki. Vsakdo je bil uverjen, da je ta edina veselica, tako slabo obiskovana, veliko premalo za goriske Slovence.

Po razkolu imamo v Gorici Silvestrovo pa na — dveh krajih, in glejte čudo: od takrat je celó v Čitalnici mnogo boljše, „Silvestrovo“ našega „Pevskega in glasbenega društva“ pa je naravnost veličastno. — „Gorica“ je lani poročala, da je bila prostorna čitalniška dvorana napolnjena do zadnjega kotička, vse je bilo krasno, vse zadovoljno. Torej velikanski napredek! — Pri „Jeleni“ se je pa vse trlo krasnega občinstva iz meščanskih krogov, ki so pravi temelj naši bodočnosti. Veliko občinstva je odšlo, ker ni dobilo prostora.

Tako smo torej napredovali v družabnem oziru po razkolu. Prej se je v Čitalnici nekaj skrbelo za „višjo inteligenco“, ki je pa bila vrazje nehalna za vsa trud, za vse ostale mestne sloje pa ni bilo nič poskrbljeno. Odkar pa imamo še drugi „Silvestrov večer“, ki je vedno prav krasen, se bolj trudijo in „žrtvujejo“ tudi v Čitalnici, in marsikdo gre tje, dasi je prej redno „pozabljal“. — „Konkurenca“ je torej prav uspešna agitatorica v narodnem in družabnem življenju našem.

To zopet v dokaz, da nimajo prav oni, ki jočejo po stari „slogi“, torej po časih, ko smo lepo složno — spančkali na lovorikah hipno doseženih uspehov dvomljive vrednosti. Ako bi razkola ne bilo, bi gotovo že zaspalo in se „preživelo“ tudi „Silvestrovo“ v Čitalnici, kajti indolenta tiste vrste ljudi, ki so imeli izključni monopol na take zabave, je naravnost „vzorna“, in le konkurenca jih je zbudila iz vsakdanjega „tram-tram“ ter jih pripravila do takih žrtev, da se včasih pokažejo v klerikalno-birokratični družbi s slovenskim občevalnim jezikom.

Lastnik kavarne Central si vsvoja obvestiti slavno občinstvo, da se opusti v njegovi kavarni navada, deliti novoletne koledarje, in zeli tem potom vsem srečno novo leto.

Udani

F. Pečenko.

Profesor Berbuč v službi klerikalizma. — Da je klerikalec, je povedal že po znanem razgledu shodu v Št. Petru. Da je zvest pospeševatelj klerikalnih stremljenj, kaže pa sedaj prav očito, odkar je prišel do moči v deželni hiši, zlasti je pokazal to v slučaju visokošolca Žigona. Naglašamo že naprej, da smo prijatelji učete se mladine, in želimo isti vso mogočo podporo, ali prav odločno pa smo proti temu, da bi se delalo razliko med dijaki v prilog kakemu, ki je barvan klerikalno ter že nekako določen naprej stebrom „katoliške“ vede, kakoršno hočejo gojiti na ljubljanskem polju v škofovih zavodih ali pa gori na katoliškem vseučilišču v Solnogradu, za katero naša politikujoča duhovščina bolj gori nego za naše domače narodne potrebe. Ali ako že hočejo

podpirati takega takega dijaka, katerega so spravili v svoj jarem, saj imajo vendar dovolj skladov za to (kam pa gre tisti denar iz skladov?!)?, odločno pa smo proti temu, da bi se rabil deželni denar v svrhu podpiranja klerikalnih stremljenj. Ob vsaki priliki se naglašajo, kako revna je naša dežela, da ni denarja in ni denarja, da so potrebščine prevelike in da ni dobiti nikjer pokritja, ali kjer gre za klerikalne namene, tam pa, kakor se kaže v zadnjem času, so gg. klerikalci strašno hitri v pridobitvi sredstev in tudi dobijo jih. Tu sem spada tudi slučaj visokošolca Žigona. Profesor Berbuč je imel, ko je podpiral in priporočal dijaka Ž. za izredno podporo 300 K, prav lahko stališče. Žigon je res priden in talentiran dijak, in ker je predložil najboljša spričevala, ga je priporočalo vse, in rezultat je bil ta, da je profesor Berbuč prodrl s svojim predlogom o izredni podpori. Dež. odbor je imel pred očmi le izredno pridnega in revnega dijaka, katerega priporočajo celo z vseučilišča — ni pa videl kače, ki se je skrivala v travi, da rabimo latinsko prislovico, ker je prof. Berbuč s svojo zvito zasukano govorico skrbno prikril. Prof. Berbuč je nafil bal dež. odbor, da priporoča talentiranega dijaka, ali talent je bil le dobrodošča pretveza, v resnici pa je podpiral le klerikalnega dijaka, ki je določen, da posveti svoje življenje klerikalni struji. Laski odborniki so mu šli na limanice, in Žigon je dobil podporo, ker je klerikalec, od strani Berbuča in Gregorčiča, ker je talentiran, od strani laskih odbornikov. — V dež. zboru je povdarjal prof. Berbuč tudi le talent dijaka Ž., resnica, zakaj je dobil podporo, je bila pa razvidna iz govora dr. Tume. Dež. glavar je postopal tu jako zvito, ker je govor dr. T. pretolmačil v laščino tako, da niso mogli laski poslanci vedeti, pri čem da so. Ni hotel reči, da je določen dijak Ž. za bojnika klerikalizma, ampak je rekel le, da trdi dr. T., da se porablja denar v druge svrhe in ne v svrhe študij. Mislimo, da je govoril dež. glavar nalašč tako lisjasko. Lahko po večini niso umeli tega in izredna podpora se je odobrila. Prav pa bi bilo to, da bi se bila odklonila ter bi se bilo naložilo prof. Berbuču, da vrne deželi oni denar ali da se mu odtegne od odborniške plače — kajti odločno protestujemo proti temu, da bi delal profesor Berbuč take eksperimente z dež. denarjem, kakor v slučaju Žigonovem. Učiteljem je povedal, da ni denarja in ga ni, za vinogradnike ni denarja, prošnje za razne nujne gospodarske potrebe po občinah se odklanjajo, ali za klerikalnega dijaka pa zra profesor Berbuč hitro na zvit način izposlovati podporo, katero porabi ta na potovanju v London in Pariz s svojim vseučiliščnim profesorjem, in sicer edinole za klerikalnega, kajti ako bi prišel kak drug dijak v enakih odnosih, kakor Ž., potrkati na vrata dež. odbora za izredno podporo, stavimo glavo, da bi ga prof. Berbuč odslovil s praznimi a lepo do-

nečimi frazami, katerih ima poln kvintal. — Proti takemu gospodarjenju od strani dež. odbora se moramo odločno upreti, opozoriti pa moramo na ta tudi vse one, ki so poslali v dež. hišo prof. Berbuča, da vidijo, kaj so storili, in kako se trosi deželni denar v klerikalne namene. — Kaj šele bo, ako bo nadaljeval prof. Berbuč svoje delovanje na to stran ter mu bodo sedali Lah na limanice, zlasti se, ker se opaža na laski strani neko čudovito omahovanje in negotovost v izvestnih stvareh, kar provzroča roka klerikalizma, ki sega vedno občutneje iz Furlanije na lasko levico v dež. zboru!... Prof. Berbuč je v službi klerikalizma strašno goreč bojovník, v zastopanju svojih volilcev in pravih koristi dežele pa strašno mlačen; na tem polju pa ga obiščemo še večkrat, da ga bo ljudstvo vedno bolj spoznavalo.

V Ríemanjih se je, kakor čitamo v „Edinosti“, imela vršiti v ponedeljek predaja kapelanije. Došli so tje: okr. glavar iz Kopra, neki pol. uradnik, dekan Zupan iz Doline, še neki drugi duhovnik in okoli 15 orožnikov. Kapelanija in cerkev sta lastnina občine; bili sta zaprti z zapahom in zaklenjeni. Radi tega sta prodrli dva orožnika in ključar v kapelanijo čez 3 m visok zid za poslopjem, kjer so odprli vrata. Komisija je pozvala načelnika vasi za pričo. Isti je protestiral ter naglašal, da je to občinska hiša. Orožniki pa so ga prišli in potisnili v farovž. Mož pa se je obrnil stran, tako da ni videl nič ter ni mogel biti priča. Ko je komisija odšla, je svirala godba po vasi „Naprej zastava Slava“. Ljudstvo je bilo mirno.

Skoro neverjetno se čuje to, če bi ne bilo tako britko resnično!... Ali zdi se nam, da sila ne opravi nič v Ríemanjih. D. l. Bog!

Deželni zbor. — XIII. seja dne 29. 12. 1902. Navzočih 20 poslancev. Deželni glavar je naznanil, da je predložil posl. Lapanja predlog radi ceste med Sv. Lucij in Bačo, kateri stavi na dnevni red prihodnje seje v motivacijo, ter je dal besedo posl. Grči, da utemeljuje svoj predlog glede odprave vinske klavzule. Posl. Grča je svoj predlog na kratko utemeljil ter predlagal, naj se sprejme nujnim potom resolucija, s katero se pozivlje visoka vlada, da v prihodnjo trgovinsko pogodbo z Italijo ne vsprejme več vinske klavzule ter določi carino na italijanska vina z najmanj 25 K. Proti temu predlogu je govoril posl. Naglos povdarjaje, da morajo imeti delavci in sploh nižji sloji tudi vino po ceni. Predlog posl. Grče je bil vsprejet z vsemi proti trem laskim glasom (frakcija dr. Luzzatto.) Dnevni red je obsegal 33 točk, od katerih je 30 prošenj za podporo. O prvi točki dnevnega reda (Načrt vladnega zakona o uravnavi hudournika Berse) je poročal posl. Venuti ter predlagal, naj se načrt izroči pravnemu odseku, ki naj v eni prihodnji seji o njem poroča. Temu predlogu se je protivil posl. dr. Marani ter

zahteval, naj se ta načrt zakona vsprejme nujnim potom, čemur so se pridružili potem tudi posl. Naglos in Faidutti ter slednjič tudi poroč. sam. Posl. dr. Tuma pa je povdarjal, da hode glasoval proti temu načrtu zakona, ker isti obsega le srednji in spodnji del Berse, ne pa tudi gornji del, ki je najbolj nevaren. Bersa ima ravno v zgornjem delu precej močne dotoke, ki imajo strme in raztrgane bregove ter napravijo največ škode. Ako se vsprejme vladni načrt, bo denar ravno tako zavrnjen, kakor je bil zavrnjen pri namakanju trziške ravni. Pri glasovanju je bil vsprejet ta načrt zakona, po katerem bode prispevala vlada s 60%, dežela z 20% in prizadele občine tudi z 20%, z vsemi proti trem slovenskim glasom. Kot druga točka je bil na dnevnem redu proračun deželnega zaklada l. 1903., o katerem je poročal posl. dr. Verzeznassi. Pri splošni debati o proračunu je govoril le posl. dr. Tuma ter utemeljeval svoje glasovanje proti proračunu. (Njegova izvajanja prihodnjic.)

Po govoru dr. Tume je poročevalec zagovarjal proračun, ki je bil tudi sprejet z vsemi proti slovenskim naprednim glasovom. Podrobna debata o proračunu je bila jako kratka. Potrdil se je enoglasno ves proračun, kakor ga je predlagal finančni odsek. Le pri točki, kjer se gre za podporo 2000 K slovenski obrtni nadaljevalni soli v Gorici in 1000 K „Šolskemu domu“, so glasovali proti Venuti, Luzzatto, Naglos in Valentinis z ozirom na narodnostni boj v Gorici ter pri točki, kjer se gre za podporo 30.000 K za javna dela, je hotel imeti posl. Lapanja 80.000 K. Posl. Lapanja je bil jako užaljen govor dr. Tume, ker je isti rekel, da daje deželni zbor različne podpore za razne ceste, vodnjake, uravnava voda itd., pa vseh teh del nikdo ne nadzoruje, tako da dežela ne ve, zakaj da te podpore, ki so tako, kakor se dajejo, bolj podobne miloščinam, nego podporam. Dr. Tuma je hotel, da se vsa taka dela nadzorujejo, da se vsaj nekaj stalnega, kar bo imelo pomen tudi za bodočnost, in za to moramo imeti koga, ki bo dajal nasvete, kako naj se te podpore razdeljujejo. Posl. Lapanja je hotel temu odpomoči tako, da se dežela obteži še s 50.000 K.

Temu modremu nasvetu tudi dr. Gregorčič ni mogel pritrditi ter je pozval posl. Lapanja, naj mu pove, odkod denar vzeti, potem hode takoj glasoval za njegov predlog, drugače pa ne more. Pri glasovanju je ostal prosl. Lapanja sam, kar je vzbudilo precej veselosti. — Potrebščine v proračunu znašajo redne 993842 K, izredne 136509 K, skupaj 1.130.351 K. Pokritje znaša 378.695 K. Primanjulaja je torej 751.656 K. Slednji se pokrije z 20% doklado na zemljarino, ki bode dajala 100.000 K, z 20% doklado na hišarino in najemnarino, ki bode dajala 105.000 K, s 30% doklado na pridobnino, prihodnino i. t. d., ki bo dajala 104.000 K, s 100% doklado na državno

»On ostane živ, ako ima zlomljena samo rebra, če le ni poškodovana hrbtina kost,« spregovori, obrnivši se h kneginji.

Druge dvornice so pomagale lovecem, ki so imeli opraviti z gospodom de Lorché. Obračali so ga na vse strani, iskali na njegovem oklepu sledove ran, toda našli niso ničesar. Tur se je maščeval poglavitno na konju, kateri je ležal že mrtev na strani s svojim črevi pod trebuhom.

Gospod de Lorché ni bil nikjer ranjen. Omedlel je le od padea ter imel, kakor se je pozneje pokazalo, desno roko spahnjeno.

Sneli so mu čelado, in ko so mu vlili vina v usta, se je takoj zavedel, odprl oči in videl nad seboj skrbna obraza dveh mladih, zalih dvornic, je rekel po nemški:

»Gotovo sem že v raju, ker vidim angelje nad seboj.«

Dvornici ga res nista razumeli, kaj jima je rekel, vsekakor pa sta bili veseli, da se je sprebudil in spregovoril, torej sta se mu nasmehnili in ga s pomočjo drugih lovecev dvignili s tal. Začutili so bolečino v desni roki, je nekoliko zakričal, opiraje se z roko ob jednega teh »angeljev« ter stal nekaj časa nepremično, boje se prestopiti, ker se ni čutil povsem trdnega v nogah. Na to se je ozrl z mračnim pogledom po borišču, zagledal sivo truplo bika, ki se mu je v bližini zdelo še dokaj večje, nekoliko dalje pa je zagledal Danuško, kako je lomila roke nad Zbiškom, ter samega Zbiška, ležečega na kožuhovalni.

»Ta-le vitez mi je pritekel na pomoč?« vpraša. »Ali je?«

»Hudo ranjen je,« odvrne jeden dvornikov, ki je razumel nemški.

»Ne ž njim, marveč zanj se hočem boriti od danes z naprej!« reče Lotrinčan.

V tem hipu dospe k njemu knez, ki je doslej stal pri Zbišku, ter ga jame hvaliti, da je s svojim drznim dejanjem rešil nevarnosti kneginjo in druge gospodičine in nemara jim rešil celo življenje, vsled česar tudi, razun vitežke nagrade, zasluži hvalo vseh sedanjih ljudi kakor tudi njih potomcev.

»Dandanašnji,« je dejal, »že čimdalje manj pravih vitezov hodi po svetu, radi tega pa bodite moj gost čim najdalje ter ostanite bodisi celo vedno v Mazoviji, ker ste si pridobili mojo naklonjenost, ljubezen ljudstva pa si tudi lahko pridobite s svojimi krepostmi.«

Slavohlepno srce de Lorché-jevo se je kar tajalo pri teh besedah; ko je pomislil, kakšno pohvalo si je pridobil v daljni poljski deželi, o kateri so tako čudne reči pripovedovali na zapadu, skoro od samega ves lja ni čutil bolečin v spahneni rami. Vedel je, da vitez, ki se bo mogel na brabantškem ali na burgundskem dvoru pohvaliti, da je na lovu rešil življenje mazo-veški kneginji, bo odslej hodil v slavi kakor v solcu. Poč vtisom teh mislij je hotel takoj iti h kneginji in jej kleče obljubiti zvestobo v službi, toda kneginja in Danuša sta imeli opraviti z Zbiškom.

Zbišek se je čez trenutek zopet zavedel ter se Danuški prijazno nasmehnil in dvignil roko k čelu, pokritemu z mrzlim znojem, nato pa je znovič omedlel. Izkušeni lovci, vidé, kako so mu omahnile roke in usta ostala odprta, so šepetali, da ne ostane živ, toda še bolj izkušeni Kurpijci, izmed katerih je že marsikateri nosil na sebi sledove medvedjih tac, mrjaščevih zobov ali zubrovih rogov, so trdili, da ako je zadel rog zuba viteza med rebra ter mu nemara katero od njih zlomil, da je vsekako še hrbtina kost cela, ker

sicer se ranjenec niti za trenutek ne bi mogel dvigniti. Kazali pa so tudi na to, da na mestu, kjer je Zbišek padel, je bilo dokaj nanešenega snega, kar ga je tudi rešilo, kajti žival, pritisnivši ga, mu ni mogla zmečkati prsij, niti zlomiti križa.

Na nesrečo knezov zdravnik, duhovnik Višonjek iz Devane, ni bil na lovu, dasi je bil običajno navzoč, kajti moral je peči hostije na dvoru. Čeh Ilava ki je to poizvedel, je stekel po njega, med tem pa so odnesli Kurpijci Zbiška na nosilnicah, s kožuhovalno obloženih, na knažji dvor. Danuška je hotela iti poleg nosilnic peš, toda kneginja jej je to zabranila, kajti pot je bila dolga in v gozdu dokaj snega. Vsem pa je bilo tudi največ mar za to, da Zbišek čim poprej dospe v stanovanje. Križarski starosta, Hugo von Danveld, je pomagal deklici zasesti konja, in potem jezdé tesno poleg nje z ljudmi, ki so nesli Zbiška, jej je dejal po poljski tako tiho, da ga je le ona sama slišala:

»Imam v Sčitni čudovetni balzam, katerega sem dobil od nekega puščavnika v hercinski hosti, tega bi vam mogel v treh dneh prinesiti.«

»Bog vam to povrni!« mu odvrne Danuška.

Bog zapisuje vsako dobro delo, ali pa se ne smem tudi jaz nadejati od vas kake nagrade?

»Ali s čim bi vas mogla nagraditi?«

Križar se pomakne s konjem še nekoliko bliže, nekoliko je omahoval, na to pa rekel:

»V našem redu so razun bratov tudi sestre. Jedna njih prinese čudodelni balzam in takrat se le spregovorim o nagradi.

(Dalje pride.)

potrošino vina, mošta in mesa, ki se računani na 392.000 K, z doklado 2 K na vsaki hl na drobno potrošenega piva, ki bode znašala 48000 K. Skupno bi donasale te doklade 749000 K. Proračun za leto 1903. kaže torej primanjkljaja 2656, ki se pokrije z blagajničnim prebitkom. O podpori goriški mestni hiralnici (3. točka) je poročal posl. dr. Luzzatto, čegar predlog za podporo 4000 K se je tudi sprejel. Enako se je sprejel predlog poročevalca posl. dr. Venutija, (4. točka) da se naloži deželnemu odboru, da ukrene vse potrebno, da se oživotvori komisija za trto-rejo ter v tem oziru tudi pri vladi stori potrebne korake. O 5. točki (podpora a. kr. kmetijskemu društvu) je poročal posl. Strekelj, ki je predlagal, naj se preko te prošnje za podporo 5000 K preide na dnevni red. Proti temu predlogu sta govorila posl. Panigai in Jakontić. Bil je sprejet predlog posl. Panigai-a, da se da podpora 5000 K. Za to so glasovali Lahi ter s slovenske strani Jakontić in Klancić

O enkratni podpori „Solskemu domu“ (točka 6.) je predlagal poroč. posl. Berbuč, da se dotična prošnja izroči deželnemu odboru, da jo reši „in merito“. Preko točke 14. in 15. se je preslo na dnevni red. Občini Medani se je dovolila podpora 2400 K, občini Kozbani 2000 K (za ceste), občini Tomaj 2000 K (za napajališče), cestnemu odboru komenskemu 1600 K, cerkljanskemu 3000 K, bovškemu 1400 K, sezanskemu 1400 K, občini Renče 30% prispevek za uravnavo hudournika Renč, cestnemu odboru za gorisko okolico 3500 K, občini St. Maver 1300 K, občini Drežnica 1000 K, cestnemu odboru v Kobaridu 4000 K, ajdovškemu 1400 K, vinarskim in sadjarskim društvom v Kamnjah 200 K, v Brjah 400 K, v Prvačini 200 K, v Kanalu 200 K, v Sv. Krizu 200 K, v Števerjanu 400 K, v Komnu 200 K, sadjarskemu društvu v Tolminu 200 K, županstvu v Moši 700 K, županstvu v Kozbani 600 K (za vodnjak), kmetijskemu društvu v Krep-ljah 200 K, občini Vrsno 600 K, Sv. Lucija 400 K, Ivanjigrad 400 K, Gor. Trebusa 400 K, Foni 300 K, Selce 400 K, Drežnica 600 K, Ajba 600 K, Otalež 400 K, Sedlo 400 K, županstvu v Lokvah 600 K (za vodnjak.) Druge prošnje so se izročile deželnemu odboru v uvaževanje. S tem se je ta seja zaključila. Prihodnja seja bo v petek.

Osebnosti vestl. — Carinski oficijal Jakob Mankoč v Trstu je imenovan blagajnikom. Namestništvem koncipistom je imenovan praktikant dr. Karol Lusin v Kopru.

Pevsko in glasbeno društvo vabi gg. clane na občni zbor dne 9. januarja ob 7. uri zvečer v društvenih prostorih, Semeniska ulica št. 5.

Ker se bode med drugim sklepalo radi pristopa našega društva k „Zvezi slovenskih pevskih društev“ v Ljubljani, koja pravila so že oblasitveno potrjena, pričakujemo, da dojdejo na občni zbor toli gg. pevci koli gg. pevke polnostevilno. Odbor.

„Primorski List“ vabi na naročbo s tem, da late o nas in obrekuje „S. co“ in „Primorca“ na najnesramnejši način. Ta list za čistkraj in laži, čegar oče se ima zahvaliti le dobroti naprednjakov, da ni romal v luknjo radi znane lopovske gonje proti jednemu naših denarnih zavodov, se predrzne pisati celo, da mi grdimo in amesimo vse, kar je sveto, da pohujšujemo mladino, da napadamo spoved, procesije itd. Mislili smo odgovoriti na take lumparije tako, kakor zaslužijo falotje, ki nam podtikajo neresnične reči s hudobnim namenom, ali to opuščamo za danes, ker računamo na razsodnost naših naročnikov, kateri vedo, da klerikalci so mojstri v podtikanju ter se bojujejo le z lažjo proti naši resnici, in da jim ni mogoče priti do konca, kajti oni trdijo svoje, pa če se jim tudi stokrat dokaže, da nimajo prav. — Mi gremo po svoji poti dalje in imamo prepričanje, da vse klerikalne hudobije proti nam se razbijejo ob zavednosti naših somišljenikov. Zato pustite pse, naj lajajo. —

Dopolnilna volitev v deželni zbor za kmetke občine v Furlaniji se je vršila v ponedeljek. Izvoljen je klerikalec Jos. Falconer, nadučilj v Gradišču ob Soči, ki je dobil od 84 glasov 49; 35 glasov je dobil liberalni kandidat inženir Antonelli.

Falconer je bil izvoljen od — klerikalne stranke, ki je dobila takrat čudovito po večino. Izvoljen je bil proti inženjerju Antonelliju, ki zastopa iste volilce v — državnem zboru. On je storil veliko

dobrega v Furlaniji, in vendar je propadel, a na njegovo mesto je došel učitelj bolj klerikalnega naziranja. Pač glasen dokaz, kako raste moč klerikalizma v Furlaniji. — No, kaj smo že prerokovali pred dolgim časom v „Soči“? Vse to je sad — Pajerjeve „dvorne“ politike. Je prav, da se usoda tako maščuje nad laško liberalno stranko! — Radovedni smo le, kako se bosta Falconer in Faidutti obnašala takrat, ko pojde za koristi — Furlanije!!

Krčme na Silvestrovo odprte. — Društvo krčmarjev v Gorici je preskrbelo od c. kr. glavarstva dovoljenje, da smejo zadnji dan leta, to je danes na Silvestrovo, biti gostilne odprte do polnoči.

Posnemanja vredno. — G. Fran Nemec, trgovec v Nabrežini, je mesto novoletnih voščil podaril 10 K za bodoči otroški vrtec v Nabrežini. Denar je naložil v tamkajšnje posojilnico. Ker je v Nabrežini otroški vrtec res potreben, je ta čin g. Nemca vsega posnemanja vreden.

Slovensko bralno in podporno društvo v Gorici bode dražilo svoje časnike v društveni sobi dne 1. januarja 1903, od 11. ure dopoldne.

Za „družbo sv. Cirila in Metoda“ v Ljubljani se je nabralo v Čepovanu v Šavletovi gostilni dne 25. t. m. 16 K 60 v (g. učitelj A. Mlekuz 10 K, g. a. Šavletova 2 K, g. Luka Suligoj 1 K, ostanek drugi.)

Iz Podbrda nam poročajo, da je tamkajšnji župnik zakrlical o polnoči na Božič, kakor da bi bil neumen: Ven iz cerkve, barabe ajzenponarske!; in ljudje ugibajo, zakaj je to storil, ko se ima glasiti to noč iz cerkve vendar klic: Mir ljudem na zemlji in ljubite se med seboj!

40.000 kron, je glavni dobiček loterije dunajskega umetnega društva. Opozorjamo p. n. čitatelje, da bode srečkanje nepreklicno dne 15. januarja 1903.

Svilene bluze gld. 2-35 in višje — 4 metre — kakor tudi „Hennebergova svila“, črna, bela in barvana od 60 kr. do gld. 14-65 meter. Vsakemu franko in carine prosto na dom. Vzorec z obratno pošto. — Pismena naročila naj se frankirajo v Švico s 25 vin. G. Henneberg, tovarnar svile (izkl. c. in kr. dvorni zalagatelj) v Curihu. (3)

Razgled po svetu.

Razne politične vesti. — V slajski deželni zbor so vstopili tudi slovenski poslanci ter podali primerno izjavo. Dež. namestnik in dež. glavar sta jim izrekla svoje veselje radi vstopa. — Spravne konference med Čehi in Nemci glede jezikovnega vprašanja prično v soboto 3. jan. — Pogajanja med Avstrijo in Ogersko so se razbila, kakor poročajo z Dunaja. Baje odstopita oba minist. predsednika. 4 leta že traja hud boj za gospodarsko uredbo obeh polovic, in sedaj razbita pogajanja! — Ruski zunanji minister grof Lamsdorff je prišel 29. t. m. na Dunaj. Na Balkanu se je informiral zlasti o macedonskem gibanju. — Od Venezuele zahteva Nemčija sedaj platilo 300.000 dolarjev in opravičenje radi vojnega postopanja, Anglija pa se zadovoljuje s plačilom 40.000 dol. — V češkem dež. zboru je govoril včeraj posl. Baxa proti dinastiji, trdeč, da dinastija habsburska, katero je poklicalo češko ljudstvo na prestol, je sedaj ena izmed najzagrizennejših sovražnikov Slovanov.

Istrski deželni zbor. — V soboto so otvorili zasedanje istrskega dež. zbora, in sicer v Pulju. Predsednik je naglašal v svojem govoru, da se je svoj čas v pogovoru z namestnikom grofom Goëssom odločno izjavil proti temu, da bi se sklical dež. zbor zbor v kako drugo mesto in ne v Poreč. Posl. Bartoli je protestiral v imenu laške večine proti sklicanju dež. zbora v Pulj, ali vladni zastopnik je izjavil, da vlada ne more upoštevati tega protesta, ker spada sklicanje dež. zbora med pravice krone. Druga seja je bila v ponedeljek. Večina je podala predlog, da je v moralnem gospodarskem in kulturnem interesu provincije, da se združi administrativno s Trstom. Dež. odboru se nalaga, da uvede v to svrhu potrebne korake ter izrekajo pričakovanje, da se bodo spolnjevala strogo statutna določila glede se-deža dež. uradov in sklicevanja dež. zbora, dokler se ne doseže ta cilj. Predlog se ima razpravljati že v prihodnji seji kakor tudi drugi predlog glede razširjenja realnega gimnazija v Pazinu v višji zavod. Prorač. provizorij so izročili finančnemu odseku v proučevanje in poročanje.

Odpoved trgovinskih pogodb z Italijo. — Listi iz Rima zagotavljajo, da je dosla ministerstvu za zunanje posle od strani avstrijske vlade odpoved trgovinskih pogodb z Italijo. Za sklepanje novih pogodb je določen čas jednega leta.

Švica. — Ko je bila napočila v Ženevi meseca oktobra splošna delavska stavka, so poklicali vojake - rezerviste, da poskrbe za vzdrževanje miru. 321 jih sploh ni prišlo, izgovorili so se z malenkostnimi vzroki, in vojska oblast jih je opravičila. 17 rezervistov pa je reklo, da jim njihova vest ni pripustila, odzvati se vojnemu pozivu. Te so postavili pred sodnijo. Eden je izjavil, da je antimitarist, drugi je rekel, da ga tudi v prihodnje ne bo na boj proti sodržavljanom. Nepokorni vojaki so bili, navzlic takim izjavam, le malenkostno kaznovani, najvišja kazen je bila dva meseca. V obtožnici proti njim se je povdarjalo celo, da se smatra vojaštvo za potrebno zlo. Pa pri nas v Avstriji?!

Verska statistika. — Pri zadnjem ljudskem štetju se je konstatiral naraščaj avstrijskega prebivalstva od leta 1890 za 9-44 odstotkov, docim je število rimskih-katoliških vernikov naraslo samo za 9-12 odstotkov. Leta 1890 jih je bilo namreč 18.934.166, leta 1900 pa 20.660.279. Ako bi ostali vsi katoliki pri svoji veri, moralo bi jih biti leta 1900. 20.893.160, a manjka jih 232.881. Vsi ostali so zbežali k drugim veram ali pa so se proglasili za brezverce. To se vidi tudi iz dejstva, da so vse druge vere znatno napadovale, in sicer gorsko-katoliška od 2.816.683 na 3.136.535, grško-pravoslavna od 547.014 na 607.472, protestantska od 438.613 na 496.193, brezverci od 4.308 na 6.149. — Vzroki so jasni.

Vesti iz Ameriko. — 3000 človeških žrtev. — San Francisco, Cal., 5. dec. Porotila, katera so došla s parnikom „City of Sydney“ iz Guatemale, javljajo, da je bljuvanje ognjenika Santa Maria zahtevalo 3000 človeških žrtev.

Umrl radi strupenega pajka. — Santa Monica, Cal., 5. dec. Danes so našli Samuel Carsona mrtvega v njegovej koči. Pokojnik je bil star 83 let in je samotari. Njegovi tovariši so bili le konji in psi. Carson je umrl radi pajkovega strupa, kajti pičil ga je pajk. V prejšnjih letih je bil Carson zlatoiskalec, indijanski bojevnik in pustolovec.

Pravica, streljati ubegle soproge. — Sodnik Commorton v Long Island City, N. Y., je minoli četrtek razsodil, da ima mož pravico na svojo ubeglo soprogo streljati, katera se hoče zopet vrniti. Gospa Mary Allen je tožila svojo 19let. hčerko Eleno, da jo je napadla. Gospa je pripovedovala sodniku, da je imenovanega dne prišla v stanovanje svojega moža in 8 otrok, kjer je zahtevala večerjo. Hčerka pa jej ni hotela dati jesti, kajti mati je pijanka in noče skrbeti za svoje otroke. Njen soprog je dejal, da ga je njegova žena pred letom dni ostavila in ko se je na to vrnila, jej ni pustil priti v hišo. Pri teh besedah je ona dejala: „Moj možme je hotel ustreliti“. Na to je sodnik vstal in dejal: „Čemunaj bi na vas ne streljal? Na vas se mora streljati, ako ostavite moža in otroke; glejte, da sodno dvorano ostavite!“

Trgovec z vinom Ant. Pečenko
Vrta ulica št. 8.
pripravlja v sodčkih od 56 litrov nasprij
pristna bela in črna vina iz vipavskih, furlanskih,
briskih in istrskih in dalmatinskih vinogradev. —
Cene zmerno, postrežba točna.
Za pristnost vina jamči.

Trgovsko-obrtna registrovana zadruga
z neomejenim jamstvom v Gorici.

Hranilne vloge obrestuje po 4 1/2%, — večje stalne, naložene najmanj na jedno leto, po 5%. — Sprejema hranilne knjižice drugih zavodov brez izgube obresti. — Rentni davek plačuje zadruga sama.

Posojila daje na poroštvo ali zastavo na 5-letno odplačevanje v tedenskih ali mesečnih obrokih — proti vknjižbi varščine tudi na 10-letno odplačevanje.

Zadružniki vplačujejo za vsak delež po 1 krono na teden, t. j. 260 kron v petih letih. Po zaključku petletja znaša vrednost deleža 300 kron.

Stanje 1. nov. 1902:

Deleži: a) podpisani	K 1.376.500—
b) vplačani	30.466-02
Dana posojila	1.410.456-50
Dopolnilni zaklad	232.419-45
Vloge	660.645-80

Božjast.

Kdor trpi na božjasti, krčih in drugih nervoznih boleznih, naj zahteva knjižico o teh boleznih. Dobiva se zastoj in franko v Schwann-Apotheke, Frankfurt a. M.

SREČNO IN VESELO NOVO LETO
1903

vošči svojim cenj. gg. odjemalcem

J. Zornik

trgovina z modnim in drobnim blagom

v Gorici, Gosposka ulica št. 7.

Otvoritev gostilne.
Podpisana naznanjata, da sta otvorila
s 1. jan. 1903
= GOSTILNO =
„Agli antichi tre amici“
za vojašnico št. 11
(bivša gostilna „Tre amici“.)

Izvrstna kuhinja. Najboljša briska in furlanska vina. Postrežba točna po zmernih cenah.

Za mnogobrojen obisk se toplo priporočata

Ivan in Terezija Culot.

Leta 1881. v Gorici ustanovljena tvrdka
E. Riessner, v Nanski ulici 3,
(nasproti nunski cerkvi)

priporočata preč. duhovščini in slav. občinstvu svojo lastno izdelovalnico umetnih svetil za vsakovrstne cerkvene potrebe. Ima veliko zalogo nagrobnih vencev, za mrtvaške potrebe, voščene sveče itd. vse po zmerni ceni. Naročila za deželo izvršuje točno in solidno. Priporočata slav. občinstvu tudi svojo tiskarno črk na perilo.

Najcenejši izvir dobrih ur
s 3-letnim pisanim jamstvom
Hanns Konrad,
Imz v tr. zlatine — Most št. 2 49.
(Češko).

Lastne delavnice ur in fine mehanike.
Dobra rem. ura iz niklja gld. 3-75
Fina srebrna rem. ura . . . 5-25
Fina srebrna verižica . . . 1-20
Budilnik iz niklja . . . 1-75
Tvrdka je odlikovana s. kr. orlom;
ima zlate in srebrne svetilje iz razstav ter tisoče priznanih pisem. — Ilustrovan cenik zastoji!

E. LEBHERZ
Gorica
tovarna užigalice
priporočata prebivalcem Primorskega svoje izdelke raznih vrst, posebno izvrstne in zanesljive užigalice

Apollo

Razpis službe.

V občini Biljana v Brdih je razpisana tajniška služba z letno plačo 600 kron. Prošnje s spričevali popolne sposobnosti slovenskega jezika je vložiti pri županstvu do 14. jan. 1903. — Želi se tudi nekaj znanja nemškega in italijanskega jezika.

Županstvo v Biljani.

Župan:
Šiligoj.

Naznanilo.

Znana in zelo obiskovana gostilna

„Tre amici“

v ulici Via Caserma se je preselila v **Munsko ulico** (Via Monache) v prostore, kjer je bila dosedaj starodavna gostilna pri:

„Belem zajcu“

(„Al lepre bianco“)

Postrežba in jedila izvrstna; toči **dorjaca, črna in bela vina**, vse po zmernih cenah. Z gostilno so združena tudi prenočišča za goste in hlevi za živino.

Za obilno udeležbo se priporoča udani

Ivan Krpan,
gostilničar.

Karol Draščik,

pekovski mojster in sladničar
v Gorici na Kornu št. 8.

Priporoča vsakovrstno pecivo, kolače za birmance, torte i. t. d.

Priporoča se slavnemu občinstvu za mnogobrojna naročila ter obljublja solidn. postrežbo po jako zmernih cenah.

Anton Potatzky v Gorici.

Na sredi Raštelja 7.

TRGOVINA NA DROBNO IN DEBELO.

Najceneje kupovališče npraberskega in drobnega blaga ter tkanin, preje in nitij.

POTREBŠČINE

za pisarnice, kadilce in popotnike.

Najboljše šivanke za šivalne stroje.

POTREBŠČINE

za krojače in čevljarje.

Svetinjice. — Rožni vencl. — Mašne knjižice.

Mašna obuvala za vse letne čase.

Posebnost:

Semena za zelenjave, trave in detelje.

Najbolje oskrbljena zaloga za kramarje, krošnjarje, prodajalce pejmih s in trgih ter na deželi. 2 35-8

Hiša na prodaj

v Gorici

v okolici Sv. Antona

v vrednosti 7000 gld.

Plača se takoj 3000 gld.; ostalo pa na uknjižbo ali po pogodbi.

Več pové upravništvo „Soče“.

Trgovina modnega blaga!

J. ZORNIK
GORICA

Moderce
pariške zadruge novosti
kupi se najbolj in najceneje pri
J. Zorniku Gorica, Gospodarska ulica 7.
Z ozirom na selo jako kratko
dobi moje trgovine, stojen si
že dobi od mnogobrojnih da-
satiš dam jako laskava pri-
ciznik in cenih dobrih, pre-
modercih,
in je radi tega v interesu
vse moderce kakor se vidijo
po motnih listih 50%
ceneje kakor drugod.

J. ZORNIK
GORICA

Pozor!

Podpisani priporoča slavnemu občinstvu
v Gorici in na deželi, svojo

prodajalnico jestvin.

V zalogi ima kave vseh vrst, različne moke
iz Majdičevega mlinca v Kranju, nadalje ima tudi
raznovrstne pijače, n. pr.: francoski Cognac,
pristni kranjski brinjevec, domači tropinovec,
fini rum, različna vina, goružice (Senz), Ciril-
Metodovo kavo in Ciril-Metodovo mlo ter drugo
v to stroko spadajoče blago. Postrežba točna in
po zmernih cenah.

Z odličnim spoštovanjem

Josip Kutin,

trgovec v Semenški ulici št. 1

v lastni hiši, kjer je »Trgovska obrtna zadruga«.

Anton Pečenko

Vrtna ulica 8 — GORICA — Via Giardino 8

priporoča

pristna bela

in črna vina

izvipavskih,

furlanskih,

briskih, dal-

matinskih in

isterskih

vinogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na
vse kraje avstro-ogerske monarhije v sodih od 56
litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi uzorce.

Cene zmerne. Postrežba pošte

Na dež jubil. razstavi odlikovan s srebr. drž. svetnjo
Na lvoški razstavi s prvo ceno — srebrno svetlinjo

Tovarna uzornih telovadnih priprav

JOS. VINDYŠ - A,

v Pragi na Smihovu

(Praha-Smichov) Vinohradská ulice číslo 816.
se priporoča

k popolnemu uzornemu prirejevanju
sokolskih in šolskih telovadnic

po najnovejših priporočilih in praktičnih sestavih.
V ta dokaz je na razpolago mnogo priporočil-
jočih spričal domačih in inozemskih.

Zagotavlja jedno leto. Cene zelo zmerne, plačuje
se pa na mesečne obroke po volji in zmožnosti.

Navadne priprave so vedno v zalogi.

Ceniki, proračuni in načrti za popolne telo-
vadnice pošilja na zahtevo brezplačno in poštne
prosto. —3

Poprave izvršuje po najnižjih cenah.

Josip Volčič • • • • •

• • • • • mizarski mojster

v Komnu

priporoča

svoje mizarske izdelke

bodisi priprosto ali fino izdelano

v vsakem stilu.

Ivan Bednařik

priporoča svojo

knjigoveznico

v Gorici

ulica Vetturini št. 3.

Štiri učence

nižjih razredov se spre, le na stano-
vanje. Poleg dobre hrane in zdravega
stanovanja dobé učenci brezplačno in-
strukcijo. Poleg hiše je dvorišče in vrt
v uporabo. Naslov pove upravn. »Soče«.

Oddá se tudi meblirane sobe.

Mizarska zadruga v Gorici (Solkan)

Naznanja slavnemu občinstvu, gospodom trgovcem
in založnikom pohištva, da ima

veliko zalogo

veliko zalogo

izgotovljenega pohištva vseh slogov

v Solkanu pri Gorici.

v Solkanu pri Gorici.

Naznanjamo, da smo prevzeli
dosedanjo trgovino pohištva trvdke
Ant. Černigoja v Trstu, Via Piazza
vecchia št. 1, katero bomo vo-
dili pod enakim imenom.

Kar ni v zalogi, se izvrši točno
po naročilu v najkrajšem času.

Cene zmerne.

Dela je lično ter dobro osušena.

Christofle & Co.

c. in kr. dvorni založniki

Heinrichhof Dunaj I. Opern Ring 5.

Težko posrebrnjeno

namizno orodje in posodje vseh vrst

(žlice, vilice, noži itd.)

Priporočani najboljši izdelki izredne trpežnosti.

Največja izbira najlepših modelov.

Ilustrovan cenik na zahtevanje.

Vsi Christoflovi izdelki imajo v jamstvo svoje iz-
virnosti vtisneno gornjo varnostno znamko in ime
Christofle.

Primerno božično darilo!

Srečkanje nepreklicno

15. januarja 1903.

Glavni dobitnik

kron 40.000 kron

Umetno-obrtnega društva

srečke po 1 K

priporočajo:

G. Gentili, V. A. Jona, V. Michelstädter & Co., O. Pincardie,

menjalnica v Gorici.

Kranjski laneno oljnati firnež, pristen • • • • •
čisto kranjsko laneno olje • • • • •
sladko jedilno laneno olje • • • • •

priporoča

Adolf Hauptmann

prva kranjska tovarna oljnatih barv, firneža, laka in klope v Ljubljani.

Pfaff-ovi šivalni stroji

so najboljši.

To sliši kupec sicer o vsakem izdelku in od vsakega agenta, ki
navadno niti ne ve kaj je šivalni stroj, in še ne ve kako se upelje
nit v šivalni stroj, tem manj kako isti šiva. Toda mi smo po naši
več kot 20-letni poskušnji raznih tovarniških strojev se prepričali,
da so res **Pfaffovi** šivalni stroji najbolj trpežni, ter se uverili da se
ne dela z nobenim drugim strojem tako natančno kot s **Pfaffovim**.

Pfaffovi šivalni stroji delajo celo po 10-letni dobi še vedno

brezšumno.

Pfaffovi šivalni stroji so neprekosljivi za domačo rabo in

obrtne namene.

Pfaffovi šivalni stroji so posebno pripravljeni za umetno vezenje

(recamiranje) ter se poudarje brezplačno.

prekosišo na dobroti vsako tovarno.

Jamči se za 10 let.

Nikar naj se ne zamudi pred nakupom ogledati **Pfaffove** šivalne stroje.

Zaloga Pfaffovih šivalnih in drugih strojev v Gorici via Municipio štev. 1

SAUNIG & DEKLEVA.

Popravljalnica šivalnih strojev, dvokoles Nunska ulica 14.

Vinko Majdič

Valjčni mlin v Kranju

priporoča svoje obče kot izborna priznane
mlevske pridelke.

Zastopniki za Goriško:

Ernesto Stecker & Co v Gorici,

Židovska ulica št. 1.